

Pobude za delo v hmeljišču v maju

Rez je za nami, tudi hmeljevke smo že postavili vsaj 40 cm stran od sadeža, da dosežemo z grobanjem trt številne rosne koreninice, ki so sposobne sprejeti čim več hrane. Hmeljevke stoje lepo v vrstah, tako da bo obdelovanje med vrstami kakor tudi škropljenje tem lažje.

Prvo delo, ki sledi postavljanju hmeljevk, je gnojenje z dodatnimi hitro učinkujočimi gnojili. Hmelj potrebuje med vsemi našimi kulturnimi rastlinami največ hrane. To je razumljivo, če pomislimo, koliko poganjkov požene spomladi, in tisti trije, ki jih napeljemo na oporo, že v pičlih 4 mesecih zrastejo v močne, 6 do 8 m dolge trte, polne temnozelenega listja in odženo številne stranske panoge ter cele grozde storžkov. V dobro oskrbovanem in gnojenem hmeljišču lahko nabereimo tudi do 16 q suhega hmelja na hektar. Da hmeljna rastlina lahko v tako kratkem času toliko ustvari, mora imeti na razpolago dovolj vsakovrstne hrane.

Pozimi smo gnojili s hlevskim gnojem, če se je le dalo, na široko, po vsem hmeljišču. Na ta način dosežemo dobro strukturo vse površine in omogočimo hmeljnim koreninam, da lahko iz vsega hmeljišča sprejemajo hrano v večji meri, lažje in bolj enakomerno. Gnojenje s humusnimi gnojili je osnovno gnojenje, kajti brez tega si ne moremo predstavljati hmeljarjenja. Hlevski gnoj mora priti v hmeljišče vsaj vsako drugo leto. Brez hlevskega gnoja ni mogoče izdatno gnojiti z umetnimi gnojili. Rastline izrabljajo mineralna gnojila v zemlji s slabo strukturo brez humusa v mnogo manjši meri kot pa v godnih tleh, zato v pustih zemljah še s takimi količinami umetnega gnoja ne moremo doseči visokega pridelka.

Poleg hlevskega gnoja smo pozimi pognojili kislja zemljišča z apnom. Hmelj ne ljubi kisle zemlje. Tudi bakterije se v kisljih tleh slabo razvijajo in umetna gnojila kakor tudi hlevski gnoj ne pridejo v takih zemljah prav do veljave.

Pomanjkanje fosforja v naših zemljah nas sili, da potrosimo pozimi hmeljišča s precejšnjimi količinami Tomaževe žlindre (6 do 10 q). Če pa nam to letos ni bilo mogoče, ne pozabimo pri poletnem gnojenju dati v obrokih čim več superfosfata.

Tudi dušik smo že do neke mere dali pozimi v obliki apnenega dušika, ki se je zaradi visokega odstotka apna izkazal za izredno učinkovito gnojilo. Zlasti dobro deluje v hmeljiščih z godno zemljo, kjer je mnogo bakterij. Mnogi hmeljarji imajo dobre izkušnje tudi z nitrofoskalom, ki ga tudi trosimo spomladi pred vegetacijo in s katerim dodamo zemlji poleg dušika še fosfor in kalij.

Takoj po rezi pristopimo h gnojenju s hitro delujočimi gnojili. V času vegetacije gnojimo hmelju dvakrat, po rezi in pred cvetjem. Hmeljarji, ki imajo svoja hmeljišča na lahkih tleh, kjer je izpiranje bolj hitro kot na težjih zemljah, naj poletno gnojenje razdelijo na tri obroke. Kljub pisanju v »Hmeljarju«

in predavanjem po zadrugah se še vedno najdejo hmeljarji, ki gnoje samo z dušikom, ali pa taki, ki mislijo: »štupa« je »štupa«, in prav nič ne pazijo na razmerje potrebnih hranil pri gnojenju. Razmerje med gnojili pri poletnem gnojenju naj bo približno naslednje: na 100 kg kalkamonsalpetra naj pride 130 do 150 kg superfosfata in okrog 100 kg kalijeve soli. Največ smo tako dali kalija, kajti v 100 kg kalijeve soli se nahaja 40 kg čistega kalija, medtem ko se v 100 kg superfosfata nahaja samo 16 kg fosforja, v 100 kg kalkamonsalpetra pa 20 kg dušika. Pri gnojenju po rezi zmešamo doma tik pred uporabo vsa tri gnojila in jih posipljemo po hmeljišču okrog 6 q na ha, kakršno je pač zimsko gnojenje. Dobro je, da mineralna gnojila pokrijemo z zemljo, da se nam ne tvori na površini skorja, ki zelo neugodno vpliva na zračnost zemlje in pospešuje izhlapevanje.

Na nekaj bi radi opozorili pri letošnjem gnojenju. Napovedi kakor tudi dosedanje vreme kažejo na sušno leto. Preko zime se je v naših hmeljiščih konserviralo izredno malo vlage in utegne se zgoditi, da bo letošnje leto pravo nasprotje od lanskega. Kalijeva gnojila



pomagajo rastlini, da veliko laže prenese sušo kot pa rastline, ki so s kalijem slabo preskrbljene. Zato si nič ne pomišljajte zvišati količino kalijeve soli pri letošnjih gnojilnih obrokih celo na dvakratno količino.

Nadaljnja skrb v hmeljiščih je pravilno oskrbovanje zemlje. Z delom pri rezi, zlasti pa pri postavljanju hmeljev, seno zemljo pohodili in steptali. Steptano zemljo prerahljamo. Ker se letos preko zime in spomladi v zemlji ni konserviralo dovolj vlage, moramo s pravilnim in večkratnim rahljanjem skušati zadržati čim več talne vode v zemlji in ne pustiti, da bi skozi zbito površino prekomerno izhlapevala. Pravilno rahljanje zemlje in čiščenje plevela je takoj po rezi ena izmed glavnih hmeljarjevih skrbi. V sušnih letih naj bo obdelava hmeljišča čim bolj plitva. Glavna skrb nam mora biti preprečevanje skorje na zemlji, da zmanjšamo izhlapevanje in ustvarjanje drobnozrnatih struktur na površini, da bo zemlja sposobna sprejeti vsako najmanjšo količino padavin.

Nič manjše važnosti, kot je dobro in pravočasno rahljanje zemlje, je pravilno napeljevanje trt, zlasti kadar nam preti suša. Zelo važno je namreč, da je hmeljevka dovolj oddaljena od sadeža, s čimer bomo dosegli dovolj rosnih korenin in taka rastlina bo nekako laže prenesla sušo kot pa hmelj s slabo razvitim sistemom rosnih korenin.

Ko je sadež odgnal številne poganjke, odberemo pet najboljših trt, in sicer tri za napeljavo, dve pa za rezervo. Izberemo močne trte, ki so v razvoju najbolj izenačene, ne pa najdaljše poganjke, ki dajo zlasti v sušnih letih prezgodnji cvet in slab pridelek tako po količini kakor po kakovosti. Storžja na takih trtah je malo in še to je navadno preveliko in preraščeno. Vse ostale odvišne trte porežemo s hmeljskim nožem, ker se take rane najhitreje zacelijo. Pri napeljevanju trte na oporo moramo paziti, da jih lepo položimo drugo poleg druge na zemljo in čimprej zagrnemo. Na hmeljevko napeljemo trte v smeri urinega kazalca in rahlo privežemo. Trto privezujemo tik pod kolencem, to je pod listi, ker tako najbolj nemoteno raste naprej. Odrezane zdrave trte zvijemo in jih položimo na sadež ter na ta način hmelju pognjimo. Paziti moramo, da iz hmeljišča odstranimo vse kuštravce, to je trte, okužene s peronosporo. Kuštravce je najboljše sežgati, ker na ta način uničimo važno leglo te nevarne bolezni.

Pravilno napeljevanje trt ni važno samo za razvoj rosnih korenin, temveč tudi za uničevanje hmeljskega hrošča. Hmeljski hrošč se je lansko leto po nekaterih nasadih precej razširil. Tako je marsikateri hmeljar pri letošnjem obrezovanju našel njegove ličinke v večini trt ali celo v štorih. Proti temu škodljivcu se uspešno borimo s pravilnim napeljevanjem trt. Samica hmeljskega hrošča znese jajčeca tik pod površino zemlje na hmeljevo trto. Iz jajčeca se izvali ličinka, se prežre v trto in jo razjeda proti štoru, in če je dolžina trte do štora dovolj velika, ne doseže štora, z rezjo pa jo pravočasno odstranimo, tako da se nam ne more zabubiti v štoru.

Nekateri hmeljarji se zelo pritožujejo zaradi bolhačev, češ da jim zlasti na mladih poganjkih spomladi povzroče precej škode. Obračajo se na inštitut po nasvete za uspešno borbo proti njim. Vsem tem bi radi dali naslednjo pojasnila: Proti spomladanskemu pojavu bolhačev se borimo z zapraševanjem hmeljišč. Borba bo uspešna samo tedaj, če bomo prašenje hmeljišča izvedli pravočasno. Pred vojno se je za prašenje uporabljalo v glavnem deris preparate in pa piretrin. Oboje prašiv pridobivamo iz rastlin. Deris raste v tropičnih krajih, medtem ko piretrin pridobivamo iz bolhača, to je rastline, podobne naši marjetici, ki je močno razširjena po Dalmaciji. Med vojno in po vojni so ta sredstva izpodrinili fosforo, DDT in hexa pre-

parati. Od sredstev, ki jih dobimo pri nas v prodaji, svetujemo enega od naslednjih: lindan, pepein ali diliden v prahu. Izkušnja je pokazala, da so prašiva za spomladansko uničevanje bolhačev primernejša od škropiv. Zaprashujemo z ročnimi ali motornimi zaprašilkami; če jih vaša zadruga nima, naj se obrne na OZZ v Celju.

Omenili smo že, da mora biti prašenje izvedeno pravočasno, to se pravi, preden je nastopila škoda, ki jo povzročajo bolhači. Ker se bolhači v mrzlih jutranjih urah zadržujejo v zemlji in ne na rastlini, bomo dosegli največji uspeh, če bomo prašili v sončnih dneh od 10. ure zjutraj do 4. ure popoldne. Uspeh bo seveda lepši, če bomo izvršili prašenje pri vremenu brez vetra. Ker so bolhači zelo plašljivi, je prav, če gremo v vrsti tako, da ne mečemo pred sebe sence.

Za prašenje porabimo na hektar približno 20 kg prašiva. Vsa tri sredstva, ki smo jih priporočali, niso direktno škodljiva za ljudi in živali, kljub temu pa moramo biti pri delu z njimi pazljivi in jih ne vdihavati. Opozoriti moramo tudi na to, da ne učinkujejo na žuželke takoj, ampak šele po nekaj urah (drugi dan).

Ko že govorimo o bolhačih, naj omenimo tudi to, da se pri poletnem napadu bolhačev borimo proti njim najuspešneje z 0,05 % škropivom fosferne (pol decilitra na 100 litrov vode).

Konec maja nam utegnejo že delati preglavice uši pa tudi peronospora. Prvi način borbe proti peronospori smo že omenili: takojšnja odstranitev vseh kuštravcev iz hmeljišča. Če pa bodo vremenske prilike že konec maja ugodne za peronosporo, bomo morali izvršiti že prvo škropljenje z bakrenim apnom ali modro galico. O pripravi in uporabi teh škropiv so poučeni vsi hmeljarji. Opozorili bi samo na to, da lepljivost in obstojnost bakrenega apna na hmelju povečamo, če dodamo škropivu vikos smolo (200 g na 100 l), ki jo izdeluje tovarna terpentina v Višegradu. Za povečanje lepljivosti škropiva lahko uporabljamo tudi galartol (pol litra na 100 litrov), ki ga je še nekaj najti v Savinjski dolini.

V primeru, da nas v mesecu maju presenetijo uši, bomo proti njim škropili z 0,2 % lindanom (2 decilitra na 100 litrov), z 2 % nikotinolom (2 litra na 100 litrov), z 0,5 % fosferno (pol decilitra na 100 litrov vode) ali pa z 0,1 % pestoxom (1 deciliter na 100 litrov vode).

Če škropimo proti peronospori in ušem, škropiva mešamo, da si prihranimo delo in stroške. Paziti pa moramo na to, da lindan in bakreno apno zmešamo šele tik pred uporabo. Lanskoletne izkušnje govore v prid lindana kot enega izmed najboljših sredstev proti ušem. Prednost lindana je v tem, da izredno ugodno vpliva na listje, deluje na uši dalj časa in delo z njim ni nevarno, kot na primer s fosferno.

Letos dobimo v prodaji že lindan v obliki močljivega praška, ki se imenuje lindapin. Ta prašek mešamo z vodo in z njim škropimo napaden hmelj. Delovanje lindapina je enako kot tekočega lindana. Priporočljiv pa je zato, ker ne vsebuje olja in z njim ne moremo poškodovati niti najbolj nežnih delov rastline. Uporabljamo ga v koncentraciji 5 dkg na 100 litrov vode.

Če bi se v kakšni zadrugi ob močnem napadu škodljivcev pokazalo, da škropilnice ne zmorejo vsega dela, bo treba hmeljišče tudi prašiti. Prašilce lahko še nabavite pri Trgovskem podjetju OZZ Celje ali pri Kmetijskem magazinu. Za prašenje bomo uporabljali bakreni lindane, to je sredstvo proti ušem in peronospori, ali pa diliden, ki deluje samo proti ušem. Prašenje hmeljišč z zaprašilci, ki jih imamo sedaj na razpolago, je uspešno samo tedaj, ko je hmelj še nizek.

Inž. Kač Lojze.

Zakaj krčenje hmeljskih površin?

Če si pozorno zasledoval dela na naših hmeljskih gospodarstvih, si lahko opazil, da je bilo v jeseni izoranega mnogo več hmelja, kot pa je bilo površin, kjer so z rigolanjem pripravljali zemljo za nov nasad. Z izoravanjem hmeljišč se je nadaljevalo tudi spomladi, medtem ko si na privatnem sektorju redkokje zasledil, da sade nov nasad. Nekoliko boljša so bila v tem pogledu državna posestva, ki se niso ustrašila visokih investicij, ampak so obnovila hmeljišča po predvidenem načrtu. Poznavalci trde, da se je površina skrčila za 100 ali več ha, kar za naše razmere nikakor ni majhna številka, saj predstavlja 7 % vseh naših zemljišč pod hmeljem. Seveda ta številka še ni uradno ugotovljena in bo točno postavljena šele takrat, ko bo Hmeljna komisija zbrala podatke površin za letošnje leto. Vendar, če nas videz ne vara, ne bomo ob tej uradno ugotovljeni številki prav nič prijetno presenečeni. Nad tem precejšnjim skrčenjem hmeljskih nasadov je vredno, da se zamisli vsak hmeljar, kmetijske zadružne organizacije in naša ljudska oblast.

Kje tiči vzrok prekomernega zmanjšanja hmeljskih površin? No, vzrokov za to ni težko najti, saj so zelo očitni: Cene reprodukcijskim sredstvom za proizvodnjo hmelja polagoma rastejo, cene pridelku pa počasi padajo. Hmeljarji se seveda boje, da bo ta razlika vedno večja in zato hite z izoravanjem in včasih ne posebno premišljeno.

Kako je z našim hmeljarstvom? Ali je res potrebno krčenje hmeljišč? Res je, da je bilo letos s prodajo hmelja na svetovnem trgu mnogo več težav in skrbi, kot prejšnja leta, obenem pa moramo takoj ugotoviti, da smo kljub hiperprodukciji na tržišču uspeli (čeprav je bila naša letošnja kvaliteta pod povprečjem). Vsi hmeljarski strokovnjaki, ki se bavijo s prodajo in zasledujejo gibanje cen na hmeljskem trgu, kakor tudi ponudbo, so mnenja, da ni upravičen strah, kako bomo vnovčili kvaliteten pridelek, čeprav bo nemara konjunktura nekaj let nekoliko slabša. Savinjski hmelj bo zaradi svoje visoke grenčične in antiseptične vrednosti, daljše obstojnosti in ekonomičnosti v uporabi, našel kupce, čeprav cena nemara nekaj časa ne bo tako visoka kot je bila več let po vojni, bo pa še vedno primerna. Druge evropske države, čeprav so prav tako producenti kvalitetnega hmelja, so imele pri prodaji večje težave kot mi in potemtakem več vzroka za črnogledost, pa vendar skušajo ohraniti površino hmeljišč neokrnjeno. V letih dobre konjunktуре so si pripravili rezervni kapital, s pomočjo katerega si hočejo pomagati preko slabših časov. Obdržali bodo nezmanjšano površino hmeljišč, napeli pa vse sile za znižanje proizvodnih stroškov (z racionalno uporabo umetnih gnojil, z redukcijo uporabe najete delovne sile, razen tam, kjer se temu ni mogoče izogniti, s čim boljšo uporabo zaščitnih sredstev itd.) Slabim letom vedno slede v določenem obdobju visoko konjunkturna in takrat bodo te države sposobne vreči na tržišče velike količine blaga in potegniti velike dobičke.

Tudi Savinjšani bi morali pričakati konjunkturo z nezmanjšanimi površinami in zboljšanim gospodarstvom, s humusnimi gnojili, da bi lahko s primernimi agrotehničnimi ukrepi dvignili čim više hektarski pridelek. Najprvo si moramo biti na jasnem, da moramo hmeljišča na slabih zemljiščih, to se pravi tam, kjer je previsoka talna voda ali pa preplitka zemlja, odstraniti, pa čeprav nasad še ni dosegel take starosti, da bi ga morali izorati. V takih zemljah namreč ne moremo pridelka znatno zvišati, dokler nismo izvedli melioracij (drenaža, namakanje) na zemljišču samem. Hmelj s take njive je predrag, da bi se nam ga izplačalo pridelovati. Na taka zemljišča je prišel hmelj

v prvi vrsti ob časi prisilne saditve. Če taka hmeljišča izorjemo, je stvar povsem v redu, zlasti tedaj, če smo na mesto njega zasadili novo hmeljišče na primerno zemljo. Nikakor pa ne izoravajmo hmelja, ki je še v dobri proizvodni moči na primerni zemlji. Kaj naj torej storimo, da se površina ne bo krčila? Hmeljar mora delati z vsemi silami na to, da bo zvišal pridelek po hektarju in izboljšal kvaliteto. Samo tisti, ki veliko in dobro pridelajo, pridelajo poceni in lahko tudi v teh kritičnih časih misli na obnovo tistih hmeljišč, ki jih mora zaradi starosti skrbeti. Visokega pridelka pa ne bomo dosegli, če ne bomo posvetili več pozornosti živinoreji, s tem v zvezi pa seveda tudi krmski bazi. Vse več in več lucernišč in deteljišč na naše kmetije. Vso skrb posvetimo našim travnikom in zvišajmo na njih pridelke. Več dobrega sena, detelje, silaže in krmskih rastlin sploh, bo avtomatično zvišalo hmeljski pridelek. Da pa bomo imeli od živinoreje več dobička, delajmo vztrajno na tem, da neselekcionirano nizko produktivno živino polagoma zamenjamo z bolj produktivno. Posvetimo več pozornosti živini in takoj bomo opazili, kako tesna je povezava med živino in hmeljišči. Sedaj, ko lahko vse kmetijske pridelke kupimo, se nam ni treba ukvarjati z gojenjem vseh mogočih kultur, ampak se posvetimo tistim, ki so rentabilne in tistim ki dvigajo produkcijsko sposobnost naše zemlje.

Naši kmetovalci se morajo truditi, da bi dosegli čim višjo splošno in strokovno izobrazbo, da bodo postali vedno boljši računarji in delali dosledno vse na podlagi računa, pri tem pa imeli vedno pred očmi, da moramo delati z vsemi silami pri izboljšanju naših zemljišč, kajti nemogoče je dosegati visoke, poceni pridelke na izčrpani zemlji.

Sedaj pa še nekaj misli, nad katerimi naj bi se zamislile zadružne organizacije in oblasti.

Pri nas se cena hmelju ne formira po zakonu ponudbe in povpraševanja, ampak je določena tako, da naj bi krila produkcijske stroške in hmeljarju poplačala delo in trud, vložen v hmeljišče. Večina hmeljarjev se strinja s takšnim načinom plačevanja, ker se prav dobro zaveda, da se na ta način reši hudih skrbi, ki jih je imel prav pred vojno pri vnovčenju pridelka. Ne strinja pa se s ceno in to v lanskem letu, kar je upravičeno.

Cena hmelju se je iz leta 1952 na lansko leto znižala od 420 na 380 din ali povprečno od 371 na 324 din ali za 13 %. Res je, da so izredne vremenske prilike pripomogle, da se je dvignil povprečni pridelek na 1150 do 1200 kg na hektar, res pa je tudi, da je bila lansko leto kvaliteta hmelja zaradi slabe zaščite in neharmonične prehrane veliko slabša kot druga leta. Tako hmeljar z višjim pridelkom zaradi slabše kvalitete ni kril razlike v ceni. Hmeljarji se boje, da — če bo ta cena pri naših povprečnih pridelkih, ki zlasti v sušnih letih ne dosežejo niti 1000 kg na ha — ne bodo krili produkcijskih stroškov in plačali delo. Res je, da boljši hmeljarji v dolini še vedno pridelajo toliko in tako kvalitetno, da si krijejo pridelovalne stroške in poplačajo svoj trud. Zavedati se pa moramo, da to ni večina in da še ti v največ primerih ne zmorejo stroškov za kakšno večje popravilo gospodarskih poslopij oziroma sušilnic. Pri določanju cen pa se ne smemo ozirati na najboljše, ampak na povprečje. Pri krčenju nasadov so prvi tisti hmeljarji, katerih pridelek ni dovolj visok, medtem ko najboljši hmeljarji lahko dalj časa vztrajajo.

Pri določanju cen za hmeljski pridelek moramo upoštevati mnogo faktorjev. Ne sme nas motiti precejšnji znesek za pridelek, ampak moramo istočasno

vedeti naslednje važne momente: Investicijski stroški za hmeljišče so večji kot za vsak drug stalen nasad. Za sam nasad znaša amortizacijska vsota letno okrog 80.000 din ali 20 % celotnih letnih izdatkov brez davka. K temu pa moramo prišteti še vzdrževanje sušilnice in vzdrževanje drugih naprav in poslopij, od katerih tudi precejšen odstotek odpade na hmelj. Poleg tega je treba upoštevati, da so navadno druge kulture na posestvu slabše preskrbljene s hlevskim gnojem in drugimi gnojili in navadno tudi slabše obdelovane, kajti hmelj je zelo zahtevna rastlina, ki pobere vse najboljše na posestvu. Zato so navadno pridelki drugih kultur manjši kot bi lahko bili, če bi na posestvu ne bilo hmelja.

Treba je tudi upoštevati, da je delo v hmeljiščih izredno naporno in da zahteva strokovno znanje. Spomnimo se samo na postavljanje hmeljev in na čas obiranja in sušenja. Za to delo upravičeno zahteva hmeljar tudi pošteno plačilo.

Posebno zaskrbljenost pa je povzročilo dviganje cen reprodukcijskemu materialu. Poglejmo si nekaj primerov: Najvišja postavka pri investicijah so hmeljeve. Lansko leto je stala hmeljevka 115 din, letos pa se je dvignila na 140 din. To so cene za hmeljevke franko postaja, ni pa tu še vračunan prevoz na njivo,

beljenje in koničenje. V enem letu se je cena že tako predragim hmeljevkam dvignila za skoraj 22 %. Razumljivo je, da vsak hmeljar okleva pri nabavi hmeljev in pri napravi novih hmeljišč, zlasti še, ker je v skrbeh, da se dviganje materialnih stroškov ne bo dovolj upoštevalo pri cenah.

Tudi umetna gnojila so se podražila, nekatera več, druga manj, povprečno pa lahko računamo za okrog 60 do 70 % od lanskega leta. Nič bolje ni z zaščitnimi sredstvi; sredstva, ki jih v hmeljarstvu največ uporabljamo, bakreno apno in lindan, so se podražila za več kot 100 %.

Precej je preplašila hmeljarje tudi uredba o višji davčni lestvici, če si bo pomagal s tujo delovno silo. Ker potrebuje hmelj za obdelavo mnogo delovnih dni (tudi, če ne upoštevamo obiranja), je jasno, da so redki tisti hmeljarji, ki lahko vse obdelajo s svojo družino, če imajo na posestvu precej hmelja.

Vse te momente bi bilo treba upoštevati pri določanju cen in pri določanju davka. Razmisliti bi bilo treba o tem, če se ne bi dali znižati stroški na poti od producenta do inozemskega trga.

Rešitev navedenih problemov bi prav gotovo pomagala, da se nasadi ne bi več krčili!

Inž. Kač Lojze.

Jelovšek Jože:

Vtisi s potovanja na sejo Evropskega biroja za hmeljarstvo v Strassbourgu in poročilo s seje

Ljubljana. Brzovlak za Jesenice, Beljak ... Končno sva se s tovarišem Aubrehtom, vsa premražena, rešila zoprnega severnika in vstopila v tople, udoben kupe.

Jesenice, naša zadnja postaja v Jugoslaviji. Ko so cariniki opravili svojo službeno dolžnost (dasiravno skoraj preveč radovedno), je vlak potegnil skozi predor in že smo se znašli na tujem. Na tujem? Ne, samo krivično mejo smo prekoračili.

Srce se ti stiska, ko se pelješ po prelepi Slovenski Koroški. Spomin ti poleti nazaj v zgodovino ... Koliko naporov in žrtv je že pretrpel slovenski rod za osvoboditev tega dela njegovega narodnega telesa, posebno v zadnji vojni, koliko partizanov je dalo življenje za ta kos slovenske zemlje. Toda vse žrtve so bile zaman. Koroška je tudi po zadnji vojni bila drobiž za poravnavo računov med imperialističnimi silami. In to naj bi bila pravica?

Mrzel, toda lep sončni dan nam je omogočal dober pogled na žitna polja, travnike, sadovnjake in pašnike, med katerimi se bohotijo lepi in vzorno urejeni kmečki domovi.

Preko Koroške nas je električni vlak popeljal v slikovito Solnograško. Povsod enak red in čistoča. Na Solnograškem se pečajo največ z živinorejo. Povsod vidiš pravilno urejene pašnike, očiščene poljske odvodne jarke, pobranane, pognojene in s težkimi valjarji potlačene travnike. Na mnogih postajah vidiš lepa zidana skladišča odkupnih in nabavnih zadrug. V Avstriji je združništvo na zelo visoki stopnji. Zadrug so različnih vrst: živinorejske, strojne, sadjarske, vinarske, konjerejske, gozdne, poljedelske itd. Te zadrug skrbijo, da odkupujejo kmetove pridelke po čim višjih cenah in da njemu potrebno blago dobavljajo po ugodnih cenah. V predelih, kjer je razširjeno združništvo, se mora tudi privatna trgovina ravhati po cenah, ki jih določi zadruga. Zadrugna mreža je v Avstriji zelo razširjena in Avstriji so na svojo združno ureditev precej ponosni. Imam vtis, da so Avstrijci mnogo boljši kmetje in organizatorji, kakor pa njihovi sosedi Nemci. Izkoristijo vsako ped zemlje, pridelujejo pa le kvalitetno blago, ki ima na trgu višjo ceno.

Kar hudo mi je bilo, ko sem pomislil, kakšno pomanjkanje humusa je v naših hmeljnikih. Ko smo se vozili po Solnograški proti nemški meji, smo videli na mnogih krajih ob železnici, kako kopljejo šoto, jo vskladiščujejo in nalagajo na vagone. Spomnil sem se našega ljubljanskega barja, koliko šote leži tam neizkoriščene. Naš kmet si jo zaradi transporta in ostalih previsokih stroškov ne more kupiti, saj bi stal 1 kg šote, postavljen v Žalec, od 1,30 din do 1,50 din. Takšna cena pa je za našega hmeljarja nesprejemljiva, saj so že tako visoki pridelovalni stroški hmelja. Merodajni činitelji bi morali izposlovati vsaj 50 % popusta za prevoz šote. Ta popust bi bil obilo poplačan pri višjem hektarskem donosu hmelja, ali z drugimi besedami, pri več devizah, ki bi jih država dobila za prodani hmelj.

Nehote se bomo vprašali, zakaj je v Avstriji kmetijstvo tako urejeno, odkod toliko na novo urejenih kmetijskih šol, združnih skladišč, silosov itd.? Sredstva za to je dobila Avstrija iz Maršalove pomoči. In kaj smo dobili mi od naših zaveznikov? Za nagrado, da je naša partizanska vojska zadrževala v Jugoslaviji toliko nemških, italijanskih in kvislinških divizij, so nas oropali za del Slovenskega Primorja in Slovenske Koroške!

Nemčija ni v kmetijstvu zdaleč tako obnovljena, kakor Avstrija. Vidiš lahko še mnogo neurejenih kmetij. Tudi reda in čistoče je manj. Vseposod vidiš posledice vojne. Čim dalje se pelješ v notranjost Nemčije, tembolj se poznajo sledovi bombardiranja. Povsod več ali manj gradijo, toda trajalo bo še dokaj let, da bodo sledovi vojne odstranjeni.

V Franciji je kmetijstvo na zelo visoki stopnji. Povsod vladata red in čistoča (tudi pri nas bi lahko bilo v tem oziru marsikatero dvorišče bolj urejeno). Kmetijski dvorci so vzorno urejeni. Mehanizacija je zadovoljiva. Po hlevih najdeš lepo govejo živino, lepe konje, prašiče, ovce itd. Toda v Franciji je draginja velika in zato kmet nima lahkega stališča, ko se bori za preživetje svoje družine. Francoski kmet mora izkoristiti vsako panogo kmetijstva, da obdrži svoje gospodarstvo v ravnovesju. (Nadaljevanje prihodnjič)